

Una boca d'or (0.06.80)

No és pas gens estrany ni infreqüent l'ús del substantiu pic en lloc de bec: la multiplicitat de significats amb què podem fer servir legítimament la primera d'aquestes dues formes nominals, el fet que totes dues siguin monosíl·labs acabats en un mateix so i, sobretot, és clar, el fet que el castellà acumuli a tots els diversos significats propis de la forma «pico» el que en català expressem per bec és a dir, la boca còrnia dels ocells— fan que a cops es digui pic volent significar bec, com a conseqüència d'un lapsus linguae o d'una falla dels reflexos en una locució ràpida i improvisada. El cas, però, és que en català cal distingir entre bec, que és un mot d'origen cèltic, i que s'ha revelat molt productiu—amb derivats com becada, que ha passat al castellà, becut, becadell, becaina, etc., i com a component principal de nombroses designacions compostes, de natura diversa però, és clar, especialment d'ocells: bec-gros, bec-planer, bec-tort, bec d'alena, bec de ferro, bec d'espàtula, etc.— i pic, nom relacionat amb el verb picar, mot també molt productiu, de creació expressiva, és a dir, d'origen onomatopèic, i amb el qual hom designa una gran diversitat de coses i objectes, acabats en punta. En castellà, en canvi, contràriament al català, i si bé, segons ens informa Coromines, «pico», en el sentit de «bec», té el mateix origen que aquest mot del català, però amb la influència fonètica de «picar», avui tots dos significants revesteixen una mateixa forma i són usualment considerats el mateix mot.

Però malgrat que no ens sorprèn pas l'ús de pic en lloc de bec, en què sempre incorre algú o altre, encara que sigui només ocasionalment, ens sobta de llegir en un text imprès, presumiblement corregit, l'expressió «un pic d'or», aplicada a una persona de qui hom fa la semblança, volent indicar, suposem, que és una persona molt eloqüent: «pic d'or» no seria, doncs, sinó un calc literal de «pico de oro». Si és realment així, ja és força més greu que no dir pic per bec en un moment de poca atenció, i revela una supeditació lingüística deplorable. ¿Com caldria, aleshores, resoldre aquest problema d'expressió? No ens decantaríem pas per bec d'or, encara que trobem la frase tenir bec d'or (no «ésser un bec d'or») en un recull lexicogràfic tan estimable com el Diccionari de sinònims, de Manuel Franquesa. El Fabra admet només tenir un bon bec, significant més aviat bon parlaire que no eloqüent. En canvi, ésser una boca d'or, que recull també el Fabra, expressa ben bé l'eloqüència, és una frase viva i popular, i creiem que es pot indicar com a equivalència perfecta de «Ser un pico de oro».